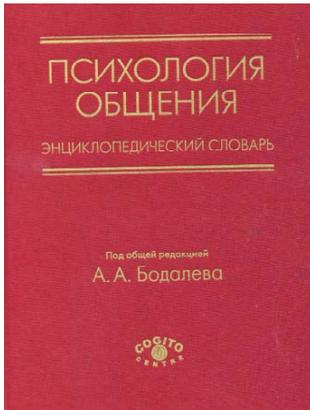

МИРОШНИК Олена Георгіївна

*кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології
Полтавського національного педагогічного університету
імені В.Г. Короленка*

ПСИХОЛОГІЯ «НАЙБІЛЬШОЇ ЛЮДСЬКОЇ РОЗКОШІ»

Психология общения. Энциклопедический словарь/ Под общ. ред. А.А. Бодалева. – М.: Изд-во «Когито-Центр», 2011. – 600 с.

Настоящее энциклопедическое издание подводит итог осуществления первого в России проекта по теме «Психология общения». Более 1100 статей словаря, написанные 340 авторами, содержат всестороннюю информацию по этой теме.

Енциклопедичний словник «Психологія спілкування» є першим довідковим виданням із психології спілкування. У ньому узагальнено результати досліджень російських, українських та західних дослідників із проблем спілкування, міжособистісних ставлень і взаємодії людей.

Джерельною базою для визначення основних категорій та понять виступили фундаментальні дослідження Б.Г. Ананьєва, Г.М. Андреевої, О.О. Бодальова, О.О. Леонтьєва, М.І. Лісиної, Б.Ф. Ломова, Б.Д. Паригіна та багатьох інших.

Словник складається з 6 розділів: історія та теорія психології спілкування; міжособистісне й міжгрупове спілкування; складнощі і порушення спілкування та їх корекція; психодіагностика спілкування; передісторія спілкування; персоналії.

У першому розділі представлено історію дослідження психології спілкування в різних наукових центрах Росії. Авторами детально проаналізовано погляди провідних дослідників

на феномен спілкування, розкрито сутність загально-методологічних засад у вивченні спілкування, подано ретроспективу напрямків дослідження спілкування, презентовано сучасні пояснювальні моделі, що можуть стати основою для фундаментальних досліджень психології спілкування.

Другій розділ присвячено проблемі особистості як суб'єкта спілкування. При укладанні розділу автори спиралися на принцип інтегральної індивідуальності, запропонований В.С. Мерліним. Він дозволяє розглядати будь-яку складову особистості в якості детермінанти, що породжує зміни різних сторін, видів та якостей спілкування. У статтях цього розділу представлені характеристики особистості, що впливають на результати спілкування: відповідальність, комунікативна компетентність, соціальний інтелект, емоції тощо. Особливої уваги надано проблемі ускладненого спілкування. У рамках цієї проблеми проаналізовано вплив таких характеристик особистості, як тривожність, агресивність, почуття образи на виникнення внутрішньо особистісних конфліктів та розвиток заздрості, недовіри, ненависті особистості. У матеріалах розділу реалізовано ідею про те, що у спілкуванні породжуються не тільки міжособистісні ставлення та феномени взаємодії, але й сама особистість.

У третьому розділі подано визначення феноменів, що пов'язані з порушенням спілкування та засобами їх корекції. У структуруванні статей закладено принцип єдності психічного та фізичного, соціального та духовного. Проблема складнощів та порушень спілкування, їхнє подолання та корекція є темою між-дисциплінарних досліджень. Саме тому читачеві надано можливість ознайомитися з думкою психологів, філософів, лікарів та фізіологів – авторів статей цього розділу.

Четвертий розділ містить статті, присвячені діагностичним методикам дослідження складових, функцій та видів спілкування, особливостей прояву емоційних станів у спілкуванні, особистісним властивостям, що мають зв'язок із компетентним спілкуванням. Значна увага приділяється проблемі психологічної діагностики ускладнень, труднощів у спілкуванні, а також методичним засобам психодіагностичного дослідження копінг-

стратегій особистості. Окремий підрозділ присвячено діагностиці спілкування у професійної діяльності та психодіагностичній функції спілкування. Підбір методик укладачі здійснили за принципом від загального до часткового. Незаперечними перевагами цього розділу є те, що окрім методик, що стали у психології вже класичними, автори представили значний перелік оригінальних методик, ще не відомих широкому колу читачів.

Розділ п'ятий включає статті, тематика яких присвячена проблемам комунікації тварин. Автор розділу надає інформацію про біологічно сигнальне поле тварин, особливості візуальної комунікації, ритуальну поведінку, сигнали та механізми комунікації в угрупованнях тварин.

У розділ «Персоналії» включені біографічні дані про результати наукової роботи дослідників, що мають монографії або очолюють наукові напрямки з проблем спілкування.

Зміст вказаних розділів енциклопедичного словника дозволяє орієнтуватися в теоретичних конструктах та різних складових спілкування, феноменах, законах і закономірностях, що є результатом розвитку людини – суб'єкта спілкування. У наведених статтях представлені різні наукові підходи до розуміння спілкування, але, як зазначають самі автори, у більшості з них розвивається ціннісно-смысловий підхід, враховується характер діяльності людей, груп та спільностей.

Енциклопедичний словник є результатом кропіткої праці 340 авторів. Варто зазначити, що більшість з них є відомими й авторитетними фахівцями у психології спілкування. Поява цієї праці є важливою подією в сучасній психологічній науці, що знаходиться на етапі оновлення та розвитку свого парадигмального контексту у вимірах гуманістичних цінностей.

Енциклопедичний словник допоможе студентам вишів, аспірантам, докторантам, практикуючим психологам систематизувати свої знання з проблем спілкування.